

FOT - fra Fælles Objekt Typer til Fællesoffentligt Geografisk Administrationsgrundlag

Christian Helring Andersen
Cand.scient.techn med specialisering i Geoinformatik (2012).
GIS-koordinator
Rødovre Kommune

Rune Wøhlk
Kandidat landinspektøruddannelsen 2012,
Landmålergården I/S,
Køge

Denne artikel præsenterer resultaterne fra et afgangsprøve, hvor det er undersøgt om FOT på nuværende tidspunkt kan betragtes som værende et fællesoffentligt geografisk administrationsgrundlag og om organiseringen af FOT understøtter principperne for digital forvaltning.

Nøgleord: Digital forvaltning, autoritative grunddata, geografisk information, FOT

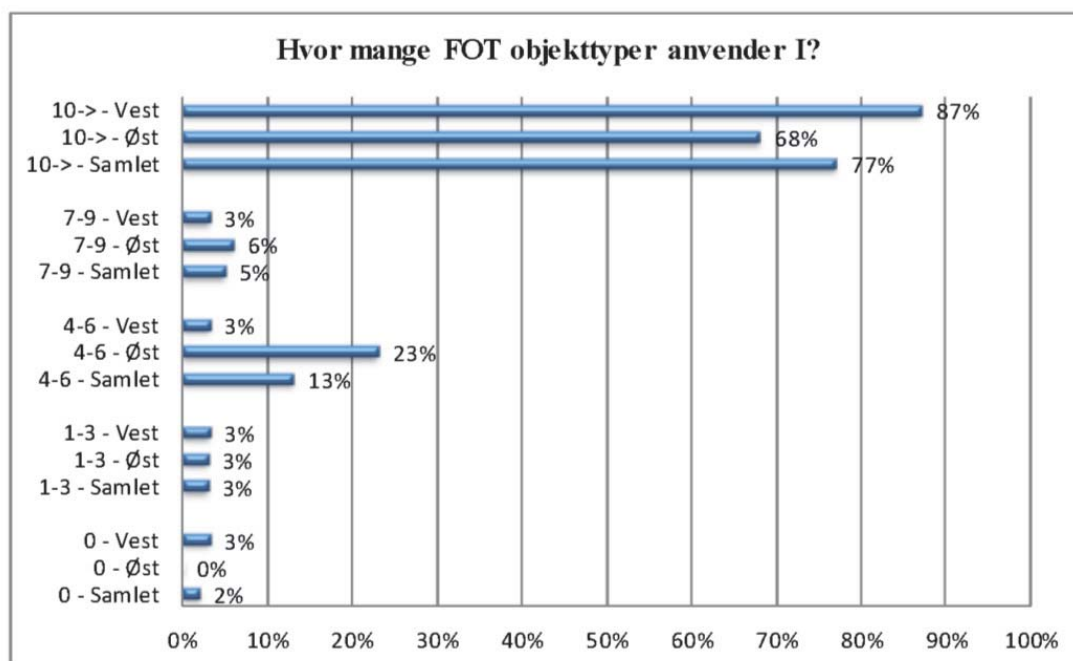
Det enorme fokus på digitaliseringen gør, at vi befinder os i hvad, der i daglig tale kaldes for en digitaliseringsbølge. Det offentlige stiller stadig større krav til borgerne om, at kontakt til det offentlige skal ske digitalt, - og oftere og oftere via selvbetjeningsløsninger.

Vi ved dog, at det både organisatorisk og systemmæssigt er en utroligt kompleks problemstilling at ensrette de standarder og politikker, der er nødvendige for at skabe en type data, der kan bruges på tværs af organisatoriske og systematiske skel.

Som geoinformatikstuderende er det følgelig geografiske data, der fanger interessen. Med den erkendelse er det svært at se bort fra FOT projektet, der er Danmarks største kortsamarbejde, der tilmed forventes at være landsdækkende i 2012. FOT samarbejdet blev i 1997 påbegyndt som et projekt, der skulle strømline og standardisere produktionen af grundkort. Derfor bestemte vi os for at undersøge, hvor langt produktet FOT er på nuværende tidspunkt, samt at indplacere FOT i forhold til den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi.

Analysen bygger på en spørgeskemaundersøgelse med 20 spørgsmål, som er sendt til samtlige danske kommuner, da de om nogen har erfaring med brugen af FOT i forbindelse med alle typer af forvaltningsopgaver, yderligere er det kommunerne, der i høj grad skal løfte den konkrete opgave i forbindelse med digital forvaltning.

Af den samlede population på 95 respondenter (antallet af medlemmer af FOTdanmark, da undersøgelsen blev påbegyndt) har 68 respondenter besvaret, hvilket svarer til 72 %. Vi valgte efterfølgende, at det kun er de kommuner, der har data i FOT2007, der var interessante for undersøgelsen. Derfor blev der sorteret seks respondenter fra, da de opgav, at de ikke havde data i FOT2007. På

Figur 1: Antallet af anvendte FOT objekter

tidspunktet for spørgemaundersøgelsen var det officielle tal for kommuner kortlagt i FOT 89. Dermed har 62 respondenter svaret ud af en samlet population på nu 89. De 62 besvarelser giver en besvarelsesprocent på 70. For yderligere beskrivelse af undersøgelsens tilrettelæggelse henvises til selv afgangsprojektet.

Resultater

91% af de svarende respondenter har data i FOT-2007.

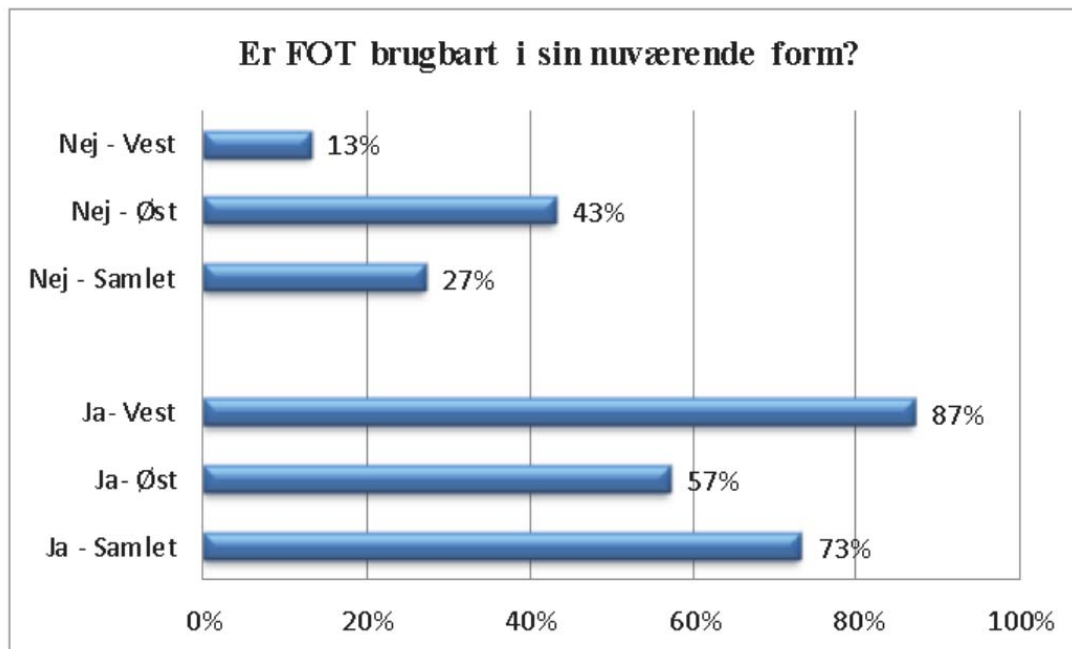
Der er en lidt større andel af kommuner i Vestdanmark, der ikke har data i FOT2007 (13 %), mod tilsvarende 3% i Østdanmark. Respondenterne er rimelig spredt med hensyn til antallet af ajourføringer. Der er både respondenter, der har ajourført 4 gange, og nogle respondenter, der stadig venter på at få lagt data i FOT-2007 for første gang.

For den samlede population i spørgeskemaundersøgelsen anvender 77 % mere end 10 objekttyper. Kun 2 % anvender ingen objekttyper, mens at henholdsvis 13 % og 5 % anvender mellem 4-6 objekttyper og 7-9 objekt-

typer. Med andre ord er der mange kommuner, der gør brug af mange objekttyper.

39 % af respondenterne mener, at der er de objekttyper, der skal være, mens kun 3 % mener, at der mangler nogle objekttyper, og ingen mener, der mangler mange. Halvdelen af kommunerne (50 %) mener, at der er for mange objekttyper, mens 22 % mener, der er alt for mange objekttyper. Kigges der på den geografiske fordeling er der en stor forskel mellem de vest- og østdanske kommuner. 7 % af de østdanske kommuner mener, der er de objekttyper, der skal være, mens det tilsvarende tal for de vestdanske er 41 %. 38 % af de østdanske kommuner mener, der er alt for mange objekttyper mod 12 % i Vestdanmark. I forhold til spørgsmålet om hvorvidt der er for mange objekttyper, er der forholdsvis enighed mellem øst og vest med 46 % af Vestdanmark, der mener der er for mange objekttyper, mens det tilsvarende tal for Østdanmark er 52 %.

Besvarelserne står i nogen kontrast sammenlignet med en tilsvarende undersøgelse foretaget af Specifica-

Figur 2: Brugbarheden af FOT i den nuværende form

tionsforum på vegne af FOTdanmark (2010). Den overordnede konklusion var der, at der ikke er for mange objekter - tværtimod mangler der objekter. Umiddelbart virker det besynderligt, at man kan komme til så forskellige konklusioner. Men i modsætning til vores undersøgelse, indgik en økonomiske vægtning af de enkelte objekttyper i FOTdanmark undersøgelsen ved at angive det konkrete objekts andel af den samlede udgift til kortlægning (eksempelvis udgør objektklassen BYGNING 24 % af de samlede kortlægningsudgifter). Det kan have den konsekvens, at en kommune, som mener at eksempelvis objektgruppen BEBYGGELSE ikke har nogen anvendelse, alligevel tager den med, da den kun udgør ca. 5 % af de samlede udgifter. Endvidere kunne visse af spørgsmålenes formuleringer ifølge kritikere have haft den utilsigtede konsekvens, at man satte fokus på en "Nice-to-have" vinkel fremfor en "Need-to-have" (FOT-specifikationsforum 2010).

Overordnet er konklusionen, at hele 73 % af respon-

denterne mener, at FOT er brugbart i sin nuværende form med 87 % af kommunerne i Vestdanmark og 57 % i Østdanmark. Her er der en klar indikation af, at kommunerne i Vestdanmark ser FOT som brugbart i sin nuværende form. Dette står i kontrast til kommunerne i Østdanmark, hvor der blandt sidstnævnte er 42 %, der ikke mener, FOT er brugbart i sin nuværende form. For respondenterne i Vestdanmark er det tilsvarende tal 13 %.

Denne konklusion bliver dog udfordret af spørgsmålet om, hvorvidt FOT udgør eller vil komme til at udgøre det bærende element i kommunens geodata-infrastruktur. Af den samlede population mener 33 % procent ikke, at FOT på noget tidspunkt kan komme til at udgøre det bærende element i kommunens geodata. Omvendt mener 35 %, at FOT allerede er den bærende del af deres geodata grundlag. Mellem de to yderpunkter mener 19 % ikke, at det vil ske indenfor 2-3 år, mens 19 % omvendt mener, det vil ske indenfor 2-3 år. Ses der på den geografiske fordeling er der en lille overvægt af østdanske kom-

muner (36 %), der ikke tror, at FOT nogensinde kommer til at udgøre det bærende element i kommunens geodata, mens det tilsvarende tal for Vestdanmark er 31 %. Omvendt er der en stor andel af østdanske kommuner (39 %), der mener, at FOT allerede er en bærende del af deres geodata grundlag, mens det tilsvarende tal for Vestdanmark er 31 %. Til gengæld er der en markant forskel i spørgsmålet, om FOT vil udgøre størstedelen af kommunens geodata indenfor 2-3 år ved, at 19 % mener, det er tilfældet i Vestdanmark mod kun 6 % i Øst. Uden en dybdegående undersøgelse af, hvad der ligger til grund for de enkelt svar, kan det kun konstateres, at medlemmer er splittet omkring brugbarheden af FOT.

Ses der på den samlede population er kommunerne splittet i ovenstående spørgsmål. 51 % siger, de anvender FOT i deres fagsystemer, mens at 49 % siger, de ikke gør. Ses der på den geografiske fordeling er der en lidt større andel af vstdanske kommuner, der anvender data i deres fagsystemer, nemlig 59 % mod 42 % østdanske. Omvendt er der 58 % af de østdanske kommuner, der ikke anvender FOT-data i deres fagsystemer mod 41 % af de vstdanske kommuner.

Dertil kommer anvendelsen af andre alternative kortløsninger. Samlet set svarer 51 % af respondenterne, at de anvender gratis kortløsninger mod 49 %, der svarer, at de ikke anvender det. Med udgangspunkt i ovenstående besvarelser kan det konstateres, at en markant andel (66 %) af de østdanske kommuner anvender andre kortdata end FOT, mens at den tilsvarende andel for de vstdanske kommuner er 38 %. I besvarelserne har 63 % af kommunerne i Vestdanmark svaret, at de ikke anvender gratis kortløsninger, mens at den tilsvarende andel af østdanske kommuner er 34 %. Der er flere ting at holde sig for øje i forbindelse med besvarelserne af dette spørgsmål. For det første er der stor forskel på FOT og kortløsninger såsom Open Street Maps (OSM) og Google Maps. Førstnævnte er rene data, mens de sidstnævnte er data pakket ind i en løsning, der kan præsentere disse data på en (efterhånden) intuitiv måde. I forbindelse

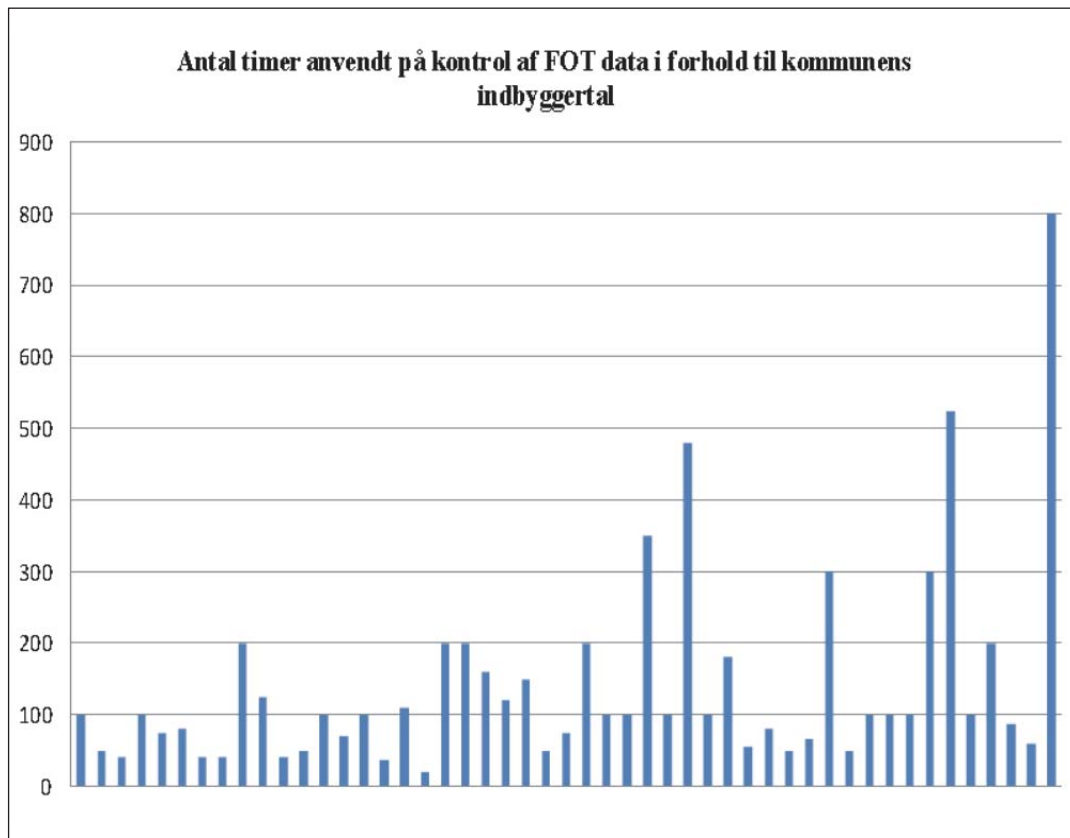
med anvendelsen af FOT kommer man ikke uden om at skulle "pakke" data ind i en løsning, så disse kan finde deres anvendelse.

Diskussion

I både den fællesoffentlige og fælleskommunale digitaliseringsstrategi indgår FOT som grunddata, idet der i strategierne direkte er nævnt, at data om geografisk information, veje og fast ejendom skal indgå som såkaldte autoritative data.

Autoritative data er kendetegnet ved, at de er grundlæggende objekter for den offentlige forvaltning, og at de bruges igen og igen på tværs af hele den offentlige sektor. Disse data skal være nemme at tage i anvendelse for myndighederne. Derfor skal de ifølge strategien være veldefinerede og veldokumenterede samt have klare kvalitetsmål. Samtidig skal distributionen af grunddata være effektiv og pålidelig. Disse krav kan alle genfindes i INSPIRE direktivet, i den danske implementering (Lov nr. 2008-12-19 nr. 1331 om infrastruktur for geografisk information) samt i KMS publikationen "Stedet som nøgle". FOT er endvidere veldefineret i forhold til de specifikationer der findes.

Det kan diskuteres, hvorvidt målet om, at data skal være nemme at tage i anvendelse for myndighederne, er opfyldt, idet lovgivning i et vist omfang spænder ben for, at man fra offentlig side kun kan anvende ét datasæt. Eksempelvis dækker temaet om vandløb flere ressortministerier og adskillige lovgivninger, der ultimativt vanskeliggør oprettelsen og anvendelsen af ét vandløbs-tema. Dette ligger i god tråd med, hvad flere kommuner påpeger i deres kommentarer til spørgeskemaundersøgelsen. Her påpeges det, at det faktum, at FOT-data er fotogrammetrisk registreret, kan give problemer de steder, hvor det i lovgivningen klart er angivet, hvordan grundlaget for administrationen af loven er blevet til. Derfor er det nødvendigt, hvis der skal skabes værdi af anvendelsen af FOT-data, at skabe en forholdsvis ensartet lovgivning og administration af denne.

Figur 3: Tidsforbruget på kontrol af FOT-data

Flere initiativer i den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi peger på, at man fra den offentlige sektors side er bevidste om problemstillingen og aktivt forsøger at gøre noget ved det.

Det er ikke sikkert, det kan lade sig gøre kun at have ét datasæt, men så skal det klarlægges præcist hvilke datasæt, der skal anvendes, og som kan kategoriseres som værende autoritative data. Som nævnt tidligere i analysen bør antallet af objekter diskuteres. Umiddelbart er der i den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi ikke angivet præcis, hvilke objekter / temaer, der bør indgå som autoritative data, men det bør nok overvejes, om alle FOT-

data skal indgå. Vores spørgeskema undersøgelse konkluderer ret tydeligt, at et flertal af kommunerne mener, der er for mange objekter (om end der er en geografisk forskel i svarene afhængigt af om kommunen er placeret i henholdsvis Øst- eller Vestdanmark). En årsag til dette kan findes i det faktum, at de forskellige kommuner har forskellige behov. Ses der alene på byområder kontra landområder er der store forskelligheder i hvilke objekter, der anvendes, og flere objekttyper anvendes eksempelvis kun (eller primært) i det åbne land og har dermed ikke nogen relevans for de kommuner, der kun har byområder.

Da autoritative data jf. den fællesoffentlige digitali-

seringsstrategi blandt andet er kendetegnede ved en høj kvalitet, er det bydende nødvendigt at sikre dette dels gennem produktionen af FOT-data, men også i forhold til kommunernes kvalitetskontrol. Baseret på kommunernes tilbagemeldinger må denne konkluderes at være noget uensartet.

Vi har gennem vores undersøgelse erfaret, at tidsforbruget på kontrol af FOT-data er meget forskelligt i de enkelte kommuner.

Resultatet må unægtelig blive, at datakvaliteten ikke er så ensartet, som den bør være, hvis det skal være et sammenhængende og ensartet kortgrundlag. Selvom specifikationen overholdes, vil der stadig opstå ulighed i datakvaliteten på tværs af kommunegrænserne, og yderligere er det tvivlsomt, at kommunerne fortager de kontroller de skal i forbindelse med kvalitetssikring. Mange kommuner har svært ved at afsætte ressourcer til behandlingen af FOT-data, og der er sikkert flere kommuner, der ikke helt kan se logikken i, at de skal kvalitetssikre en masse data, de alligevel ikke har behov for. Skal FOT være et produkt, der fungerer som et implementeret datagrundlag i sagsbehandlingen, skal der måske ikke kun ændringer til i forhold til det tekniske, men også i forhold til det organisatoriske. Her tænker vi primært på setuppet omkring kontrol af data.

Derudover bør der ske en forbedring af det flow, der sker til og fra kommunerne i forhold til produktionen af data således, at kvaliteten af data sikres. Dette har man fra FOTdanmarks side forsøgt at komme i møde ved at lave en kvalitetssikringsmanuel, men man må konstatere, dels er manualen forholdsvis kompleks at forstå, dels fokuserer den primært på de data, der kommer fra producenten og som skal kontrolleres, og ikke på de ændringsudpegninger, der sendes fra kommunerne til producenten. Sidstnævnte kan til dels genfindes i svaret fra kommunerne om, hvor mange timer de anvender til kontrol af data. Den overordnede konklusion her er, at der ikke er noget klart billede af, hvor mange timer de enkelte kommuner anvender på at kontrollere

data. Selv hvis der sammenlignes med indbyggertallet er der ikke nogen entydig forklaring; flere små kommuner anvender mere, end hvad der kunne forventes, og flere store kommuner anvender mindre, end hvad der kunne forventes. FOTdanmark synes at have konkluderet det samme, idet man har igangsat en høring med titlen ”professionalisering af produktionen”, hvor ét af ønskerne er, at KMS overtager det fulde produktionsforløb inklusiv kontrol af data. Resultatet af et sådan tiltag vil betyde, at ressourcer vil blive frigivet i kommunerne samtidigt med, at det må forventes, at kvaliteten af data vil blive hævet.

Tilgængelighed af data og beskrivelse af data (meta-data) er et afgørende element i INSPIRE og i den danske implementering, og dette kan genfindes i de fællesoffentlige initiativer, der pågår. Det anerkendes i den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi ved ”.. blandt andet at se på om man med en fælles infrastruktur kan distribuere data på en mere effektiv måde fra de offentlige registre, så data samtidig kan bringes i spil med en højere stabilitet og kapacitet, end det er tilfældet i dag.” (s. 38). Det er med andre ord afgørende at kunne tilgå data på en mere effektiv måde.

I forhold til produktet FOT er der flere muligheder for adgang til data. Det er muligt for kommunerne at downloade data fra Kortforsyningen via en FTP service eller benytte sig af en WMS/WFS løsning, der ligeledes tilgås via Kortforsyningen. En yderligere mulighed er at tilgå data via FOTdanmarks webinterface, hvor det ligeledes er muligt at foretage mindre rettelser. Umiddelbart har de fleste kommuner et komplet sæt af deres ”egne” FOT-data liggende lokalt. I forhold til de muligheder der generelt er til stede for anvendelse af FOT-data, er disse begrænset. FOT2007 er at betragte som en ren produktionsdata og har derfor ikke de faciliteter til rådighed, der med rimelighed kan forventes, herunder de nødvendige standardiserede snitflader til at kunne tilgå data via web-services. Dette er løst ved at lave en replikering af data i FOT2007 til kortforsyningens database, hvorfra data

kan tilgås som WMS/WFS eller via en FTP service. Med den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi ønsker man at etablere en Datafordeler, der skal fungere som mellemled i forhold til de enkelte fagregistre (CPR, BBR mfl.) og slutbrugeren. På den måde vil man sikre en stabil og hurtig infrastruktur for distribution af registerdata. Det er endnu ikke klarlagt hvordan geodata konkret skal indgå i Datafordeleren.

Disse udfordringer med at tilgå data bliver også kommenteret på af kommunerne, som mener, at de løsninger, der eksisterer i dag, er for komplicerede, og at de ikke efterlever de behov, kommunerne har. Det er eksempelvis med den nuværende tekniske løsning ikke muligt at ajourføre data ved ”kilden” (eksempelvis objekttypen BYGNING i kommunens byggesagssystem), da der ikke eksisterer standardiserede snitflader som 3. part leverandører kan udvikle op imod. Dette strider også imod princippet om, at arkitekturen skal understøtte fleksible og tværgående arbejdsprocesser. Ved at skulle anvende ovenstående løsning som eksempelvis byggesagsbehandler frem for sit fagsystem eller eventuelt bede en GIS medarbejder om at tilrette data, understøtter i sagens natur ikke de arbejdsprocesser, der er i de enkelte forvaltninger.

Denne problemstilling belyses også i spørgsmålene omkring Løbende Sagsorienteret Ajourføring (LSA), hvoraf det fremgår, at langt størstedelen af kommunerne ajourfører data hos de GIS kyndige og ikke i de enkelte fagkontorer.

Et andet problem, som flere kommuner påpeger i kommentarerne og i de generelle svar, er snitfladen mellem administrative data og det, man kan kalde for topografiske data (”kulissekort”). Flere kommuner nævner, at der ikke er en klar og entydig definition på administrative og topografiske data, og at der er flere objekter der med fordel kunne erstattes af administrativt registrerede data. På den måde ville det også blive muligt at forenkle registreringen af data og dermed opfylde INSPIRE princippet om, at data kun registreres én gang.

Eksempelvis kunne flere delobjekter i NATUR udgøres af de udpegninger, der ligger i eksempelvis Danmarks Miljøportal.

Andre kommuner påpeger problemstillingen omkring administrativt udpegede kontra fotogrammetriske registrerede data. Eksempelvis kan områder udpeget efter Naturbeskyttelseslovens § 3. ikke registreres fotogrammetrisk, men kræver en administrativ udpegnings foretaget ”i marken”. Andre geodata, som i dag indgår i FOT specifikationen, kunne endvidere blive erstattet af de administrative registreringer, der foregår andre steder, hvis og såfremt at den bagvedliggende lovgivning der ligger til grund for de pågældende registreringer gør det muligt.

Dette vil sandsynligvis også kunne øge anvendeligheden af FOT-data hos andre offentlige myndigheder, der i dag er underlagt lovgivning og procedurer, der i sin nuværende form ikke afspejler virkeligheden.

I vores undersøgelse er det også blevet tydeligt, at der eksisterer forskellige opfattelser af, hvad løbende sagsorienteret ajourføring (LSA) er for en størrelse. Flere kommuner nævner ændringsudpegninger (ÆUP’erne) som værende LSA, og vi har i vores opgave præsenteret og diskuteret de to overordnede løsninger, der af mange kommuner anses som værende LSA. Begge løsninger, FOT browseren og GML upload, er omstændelige at anvende og lever efter vores opfattelse ikke op til INSPIRE principperne om, at data ajourføres ved ”kilden”. Dette til trods for, at principperne går igen i de offentlige digitaliseringsstrategier samt Lov om infrastruktur for geografisk information. Et eksempel kan være objekttypen BYGNING. Denne ajourføres i forbindelse med den generelle byggesagsstyring. De forskellige opfattelser af LSA vidner om behovet for en afklaring og klar definition af, hvad LSA er. FOTdanmark udarbejdede en rapport, som blandt andet skulle være med til at afklare begrebet LSA, men kommentarerne fra kommunerne kunne tyde på, at dette ikke er blevet kommunikeret ordentligt ud, eller at kommunerne stadig har forskellige opfattelser af begrebet

Som redegjort for er det i dag muligt for andre myndigheder at anvende FOT-data via den såkaldte Statsaftale. I forretningsmodellen for FOT beskrives, at det er kommunerne og KMS, der kan anvende FOT-data, men efter indgåelsen af Statsaftalen er det blevet muligt for andre statslige myndigheder at anvende data. Det giver god mening, at forskellige ministerier og ressortområder har mulighed for at få adgang til FOT-data og vel at mærke i samme detaljeringsgrad som kommunerne, da alle myndigheder skal kunne foretage sagsbehandling ud fra de samme præmisser (samme datagrundlag). Men i forhold til den bagvedliggende forretningsmodel og tilhørende økonomiske aftale mellem KMS og kommunerne kan det overvejes, om denne model yder kommunerne retfærdighed, efter at flere statslige myndigheder har fået adgang til data. Det er endvidere på tale, at en tilsvarende aftale etableres mellem de danske regioner og KMS vedrørende brug af geodata, hvilket givetvis vil øge brugen af FOT-data. I forbindelse med at FOT vil være landsdækkende i 2012, er der lagt op til, at økonomien bag aftalen kan genforhandles, og det må forventes, at økonomien bag vil blive ændret til at afspejle virkeligheden, som den ser ud i 2012. Det økonomiske setup er generelt en udfordring i forhold til tilgængeligheden og dermed værdiskabelse i FOT. Salg af FOT-data er delt mellem kommunerne og KMS, sådan at KMS kan sælge aggregerede data, hvor kommunerne har solgt af detaildata inden for den enkelte kommunes administrative grænse. Prissættelse og særlige forretningsvilkår fastsættes af den enkelte kommune. Det bevirker, at hvis en større ledningsejer eller entreprenør skal have data på tværs af fx 12 kommunegrænser, skal ledningsejeren eller entreprenøren lave selvstændige aftaler med alle 12 kommuner. Nu, hvor data er tæt på landsdækkende, burde der laves en langt smidigere løsning. At en ledningsejer skal forhandle med alle 12 kommuner med uens vilkår og prissættelse, er en højst unødvendig bureaukratisk besværliggørelse af processen.

I dag anvendes FOT blandt andet af ledningsejerne

i forbindelse med registrering af deres ledninger. Som vi tidligere har redegjort for, har ledningsejerne og især kommunerne haft et tæt samarbejde omkring udvikling og ajourføringen af digitale grundkort. Dette forhold har ændret sig efter, at FOT samarbejdet blev etableret, men ledningsejerne er stadig brugere af kommunernes tekniske grundkort, som nu for manges vedkommende er blevet til FOT. Samtidig sælger de enkelte kommuner data til forskellige aktører, herunder landinspektørfirmaer, rådgivende ingeniørfirmaer mfl. Aftalen mellem kommunerne og KMS er skruet sammen på en sådan måde, at det ikke er muligt for KMS at sælge detaljerede kortdata, men kun generaliserede data. Dette var for at sikre hensynet til konkurrencen, så man ikke skabte en monopollignende situation. Det skaber et problem i forhold til, at private aktører, der ønsker at anvende FOT-data på tværs af kommunegrænserne, er nødsaget til at indgå brugsaftaler med hver enkelt involveret kommune. Dette er ikke optimalt og er i bedste fald ikke med til at skabe øget værdi af FOT-data. I forhold til de offentlige myndigheder har private aktører ikke de samme muligheder i forhold til at trække på data. Som det er lige nu, kræver adgangen til Kortforsyningen, at man betaler et abonnement for adgangen til data. Det er med andre ord forbundet med en ikke ubetydelig udgift for en privat aktør at anvende de services, der stilles til rådighed fra KMS.

Et væsentligt element i overgangen til et Digitalt Samfund er nem og billig (gratis) adgang til data. Ved at stille allerede indsamlet data (FOT) til rådighed for andre aktører, kan der skabes mulighed for videreudvikling (forædling) af disse data samt etablering af services, som anvender disse data, og som i sidste ende kan skabe værdi for samfundet. At stille FOT-data gratis til rådighed bliver ikke omtalt direkte i de fællesoffentlige digitaliseringsinitiativer, ikke mindst da kommunerne og KMS har indtægter på salg af disse data, som de i givet fald vil miste. Der går rygter om frikøb af FOTdata, men hvordan modellen vil blive skruet sammen er på nuværende tidspunkt ikke offentliggjort.

Konklusion

Autoritative data forstås som data, der har en grundlæggende betydning for den offentlige sektor, og at disse anvendes på tværs af hele den offentlige sektor. Endvidere skal disse data være veldefinerede, veldokumenterede og have klare kvalitetsmål. Samtidig skal distributionen af disse data være effektiv og pålidelig, og data skal som udgangspunkt kun indtastes én gang.

Sættes FOT i denne ramme for at undersøge hvor modent FOT er, og dermed om FOT i dag anvendes som fællesoffentligt geografisk administrationsgrundlag, må svaret umiddelbart være nej. Vores undersøgelse viser, at der stadig er et stykke vej til det fællesoffentlige geografiske administrationsgrundlag, men omvendt er der også ting, der peger på, at FOT er på rette vej. Data registreres eksempelvis flere gange, fordi manglende entydige lovgivninger og praksisser betyder, at der skal oprettes og ajourføres flere datasæt (eksempelvis vandløb). Manglende standardiserede snitflader i FOT2007 betyder, at det ikke er muligt at tilgå og rette FOTdata direkte i fagsystemer og dermed gøre det muligt at opdatere FOT-data direkte ved kilden, som det foreskrives af INSPIRE direktivet og Lov om infrastruktur for geografisk information.

FOT-data er i dag veldefinerede, veldokumenterede og har klare kvalitetsmål i forhold til de specifikationer, der er udarbejdet, men i forhold til den praktiske udførelse i kommunerne viser vores undersøgelse, at der kan sættes spørgsmål ved de faktuelle kvalitetsmål. Vores undersøgelse viser endvidere, at FOT-data primært anvendes som ”kulissekort”, og at kun ganske få objekter har en reel interesse for kommunerne.

Der er en generel begrebsforvirring i FOT samarbejdet. Det er forskelligt, hvad de enkelte kommuner forstår ved fx LSA og fællesoffentligt geografisk administrationsgrundlag. Her har FOTdanmark et større kommunikationsarbejde foran sig for at få defineret begreberne og ikke mindst afstemt forventninger.

FOTdanmark har igangsat en høring om etableringen af snitflader til FOT2007, der gør det muligt for 3. part at udvikle løsninger til FOT2007. Det kan imødekomme snitflade problematikken, såfremt forslaget bliver vedtaget.

Organiseringen af FOTdanmark understøtter fint rollen for et frivilligt fællesoffentligt geografisk administrationsgrundlag. Vores undersøgelse dokumenterer dog, at mange kommuner ikke føler sig hørt og ikke mener, de har tilstrækkeligt med indflydelse i forhold til de beslutninger, der bliver taget. FOT projektet er en politisk styret organisation med mange medlemmer. Kommunerne skal derfor være bedre til at arbejde sammen, agere strategisk og være bedre til at spille deres politiske rolle for at blive hørt. Det er en ressourcekrævende proces, men må anses som en nødvendighed i så omfattende et samarbejde. Selvom kommunerne bliver bedre til at specificere deres behov, må det dog forventes, at ikke alle kommunerne kan få deres ønsker opfyldt, hvorfor det er vigtigt at finde den største fællesnævner. Bliver kommunerne bedre til at spille deres politiske rolle i samarbejdet, vil de få større indflydelse på i hvilken retning, FOT skal udvikle sig. Dermed vil kommunerne kunne være mere medvirkende til, at produktet FOT kan dække deres behov. Det kræver samtidig, at der bliver sat nogle krav om, hvordan politikkerne skal ændres for at skabe det nødvendige samspil med fagsystemerne. Det må nødvendigvis være en lang proces, men set i forhold til hvor ungt et produkt FOT faktisk er, er arbejdet kun lige begyndt. Der er mange muligheder i FOT samarbejdet, men der må tænkes i andre baner, end der hidtil er gjort, hvis flere kommuner skal stille sig tilfredse. De store forskelle i kommunernes tidsforbrug på kvalitets sikring af FOT-data kan være et problem for et ensartet, sammenhængende kortværk. Umiddelbart kan vi se en mulighed i, at FOT specifikationen bliver mindre omfattende, så ressourcerne kan koncentreres om de vigtigste objekttyper.